

Yksi yhdestä -yritysvaikutuslaskuri v. 2018 (versio 1.13) 26.1.2018

Käyttöohje

Henrikki Oravainen ja Erno Mähönen

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Sisältö

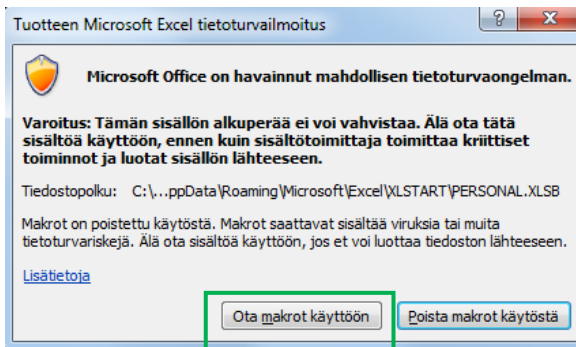

- Laskurin ja sen makrotoimintojen käyttöönotto sekä tiedoston tallentaminen
- Ohjeita yritysvaikutusten arviointiin ja Yksi yhdestä -periaatteen soveltamiseen (lähteet)
- Tietojen syöttäminen laskuriin, laskurin hyödyntäminen yritysvaikutusarvioinnissa
- Ohjeita yritysvaikutusten arviointiin ja Yksi yhdestä -periaatteen soveltamiseen (käytännön ohjeita)
- Miksi? Sujuvoitetaan säädöksiä sekä edistetään yritysten tuottavuutta ja kilpailukykyä sääntelytaakkaa keventämällä
- Yhteenveto TEM:n Yksi yhdestä -kokeiluhankkeesta vuonna 2017
- Yhteystiedot

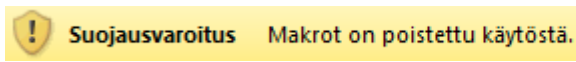
Excel-laskuritiedoston avaaminen ja tallentaminen

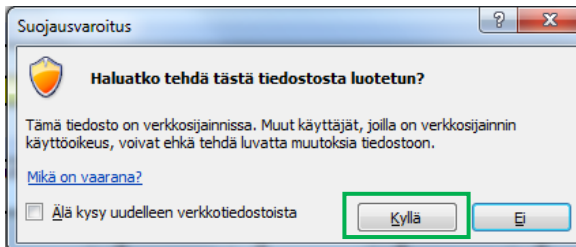
- Laskurin saa käyttöön TEM:n verkkosivuilta osoitteesta <http://tem.fi/yksi-yhdesta-periaate>
- Tiedoston avautuessa valitse seuraavat:

→ Ota makrot käyttöön

→ Ota sisältö käyttöön

→ Kyllä

Tiedosto on muodossa *vain luku*. Kun haluat tallentaa oman taulukkosi, valitse **Tallenna nimellä** haluamaasi omaan tiedostokansioosi.

Ohjeita yritysvaikutusten arviointiin ja Yksi yhdestä -periaatteen soveltamiseen

- **Oikeusministeriön vaikutusarviointiohjeet (2007:6)**
 - <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-466-431-8>
- **Lainsäädännön arviointineuvoston lausunnot**
 - Erityishuomioita yritysvaikutusten määrälliseen arviointiin
 - Edellytetään arviointien perustelujen ja lähdetietojen esittämistä HE:ssä
 - <http://vnk.fi/arviointineuvosto>
- **VTV:n tarkastuskertomus – EU-lainsäädännön täytäntöönpano (12/2017)**
 - Edellytetään, että hallituksen esityksiin kuvataan avoimesti
 - millaista kansallista liikkumavaraa direktiiviin sisältyy ja miten liikkumavaraa on käytetty
 - miltä osin kansalliset säädösehdotukset EU-velvoitteista ja miltä osin puhtaasti kansallisista tarpeista.
 - hallituksen esityksissä tulee arvioida kansallisen liikkumavaran käytön vaikutukset,
 - tulisi käydä selkeästi ilmi myös lausuntopalautteen perusteella tehdyt muutokset.
 - https://www.vtv.fi/files/5808/12_2017_EU-lainsaadannon_taytantonpano.pdf
- **Standardikustannusmallin (SCM) sovellusohje, International Standard Cost Model Manual, SCM Network, 2005**
 - Saatavilla OECD:n www-sivustolta <http://www.oecd.org/gov/regulatory-policy/34227698.pdf>
- **Raportteja sääntelytaakan arvioinneista**
 - <http://tem.fi/hallinnollisen-taakan-selvitykset>.
- **TEM:n Yksi yhdestä -kokeiluhankkeen loppuraportti (19.12.2017)**
 - <http://tem.fi/yksi-yhdesta-periaate>

Yksi yhdestä -yritysvaikutuslaskuri – yleistä

- Toimii perustyökaluna euromääräisten yritysvaikutusarviointien tekemiseen sekä Yksi yhdestä -kirjanpitoon
- Erottelee kustannukset velvoitekohtaisesti
- Erottelee kustannukset palkkakuluihin ja muihin kuluihin
- Erottelee kustannukset kertaluonteisiin ja toistuviin
- Erottelee kansallista alkuperää ja EU-alkuperää olevat kustannukset
- Laskee myös nettonykyarvon ja annualisoidun nettonykyarvon Yksi yhdestä -periaatteen soveltamista varten
- Käyttäjän tarvitsee täyttää tietoja mahdollisimman vähän
 - Tietojen täyttö vain keltaisille välilehdille, keltaisiin täyttösoluihin. Muut solut on lukittu, ettei vahingossa muuta valmiiksi syötettyjä kaavoja tai tietoja.
- Laskuri pyrkii kuitenkin olemaan läpinäkyvä, eli antaa tietoja, mitä on laskettu ja miten (välilehtien alaosissa ja jälkimmäisillä välilehdillä)
- Laskuri on valmis käytettäväksi, mutta laskuri ja siihen liittyvä ohjeistus ovat myös jatkuvan kehityksen alla. Kehittäjät ottavat mielellään kehitysehdotuksia vastaan.

Excel-laskentapohjan välilehdet

Täytä ainakin nämä!

- **Ohjeistus** Yleinen ohjeistus laskurin käyttöön
- **Tarkistuslista** Tarkistuslista yritysvaikutusten arviointiin
- **1_Velvoiteluettelo** Määritellään lakiin sisältyvät velvoitteet ja muut yleiset tiedot.
- **2B_Työkustannus** Kirjataan velvoitteisiin käytettävä työaika, palkkaluokka, frekvenssi ja yritysjoukko
- **3_Muut_kustannukset** Kirjataan muut suorat yrityksiin kohdistuvat kulut, esim. lupamaksut
- **4_Poikkeukset** Määritellään kasvava tai kutistuva yrityskehä, jos tarpeen
- **5_Yhteenveto** Laskurin tulosten yhteenveto
- **Apu1_Yritystiedot** Apuvälilehti, joka sisältää tilastotietoa yritysten lukumääristä toimialoittain
- **Apusivut 2-5** Muita apuvälilehtiä, mm. esimerkkejä ja tietolähteitä
- **Suljetut laskentasivut** Varsinaiset laskentasivut. Näille ei voi eikä tarvitse tehdä mitään.

Jotta laskuri pystyy laskemaan lopputuloksen, tarvitsee siihen syöttää seuraavat tiedot

- **Lain voimaantulovuosi**
- **Onko jonkin veloitteen osalta kyse**
 - a) EU-minimisääntelystä
 - b) Kansallisesta tai EU-minimin ylittävstä sääntelystä
 - c) EU:n velvoittamasta sääntelyn purusta
 - d) Kansallisen tai EU-minimin ylittävän sääntelyn purusta
- **Kuinka monta kertaa vuodessa velvoite toistuu vuodessa (eli frekvenssi)**
 - Esim. kerran, kaksi kertaa, neljää kertaa vuodessa?
- **Lukumäärä yrityksistä, joita velvoite koskee (eli kohdejoukko)**
 - Ks. laskurin apuvälilehti 1 Yritystilastot

- **Voimaantulovuosi**
- **Veloitteen luonne / alkuperä**

➤ **Frekvenssi**

➤ **Kohdejoukko**

Jos veloitteen suorittaa yrityksen työntekijä, niin

- **Vaativuustaso ja/tai palkkaluokka työntekijöistä, jotka yrityksessä suorittavat kyseisen veloitteen (yksi tai useampi työntekijä)**
 - Jos ei ole tietoa tai tarkempaa arviota valitse Asiantuntija
- **Aika joka em. työntekijältä(jöiltä) kuluu kyseisen veloitteen suorittamiseen**

➤ **Työntekijän palkkaluokka**

➤ **Suorittamisaika**

Jos veloitteen seurauksena aiheutuu joitain hankintoja tai joku suorittaa veloitteen yrityksen puolesta, niin

- **Hankintakustannukset ja/tai**
- **Välinekustannukset ja/tai**
- **Muut kustannukset**

➤ **Hankintakustannukset**

➤ **Välinekustannukset**

➤ **Muut kustannukset**

(Lainvalmistelun alustavassa vaiheessa tai jos vain kokeilee, miten laskuri toimii, niin alustavat arviot ja oletukset ovat luonnolliset riittäviä näistä tekijöistä. Mutta edellisistä pitää olla vähintään jokin veikkaus, että laskuri pystyy laskemaan lopputuloksen. Jos jokin tyhjä, niin lopputulos on 0. Lisäksi eriteltävä kertaluonteiset ja toistuvat kustannuserät)

Tietojen syöttäminen laskuriin: Listaus velvoitteista ja niiden yksilöinti Täytä tai valitse tieto keltaisiin kohtiin

Lähtötilanteessa laskurissa on valmiina 5 velvoiteriviä. Jos lakiesityksessä enemmän velvoitteita tai tarve jakaa velvoite esim. yrityskoon mukaan, tästä voi lisätä ao. velvoiterivejä.

Yrityskentän koko

Kirjoita lain nimi

Lisää rivi klikkaamalla tästä

Perusvuosi*	*) Arvioi kustannukset valmisteluhetken nykyrahassa. Laskuri laskee Yksi yhdestä -kirjanpitoa varten valmisteluvuoden kustannuksista vertailukelpoiset arvot valittuun perusvuoteen.				
2017	Lain nimi ja HE-numero:				
	Koko yrityskentän koko, jota lakimuutos koskee (valinnainen tieto**)		**) Tiedon puuttuminen voi vääristää yrityskohtaisia tuloksia.		
Velvoite-numero	Nimi (vapaamuotoinen)	Kuvaus lain yritykselle aiheuttamasta velvoitteesta tai velvoitteen purkamisesta (vapaamuotoinen)	Voimassaolo-aika Valitse solujen valikosta.	Voimaantulo-vuosi (ilmoita yhtenä lukuna esim. "2018")	Säädöksen luonne. Valitse ao. solujen valikosta sopiva kuvailu. Säätelyä vai sääntelyn purkua? EU-minimisäätelyä vai ei?
Velvoite1			toistaiseksi		
Velvoite2			toistaiseksi		
Velvoite3			toistaiseksi		
Velvoite4			toistaiseksi		
Velvoite5			toistaiseksi		

Valitse valikosta.

Määrittää samalla, onko kyse säästöstä vai kustannuksesta!

Huom. laskuriin syötetään VAIN POSITIIVISIA, + merkkiä ARVOJA riippumatta, onko kyseessä kustannuslisäys vai -säästö. Tässä valikossa tehtävä valinta (lisäys/purku) määrittää automaattisesti laskurin lopussa oikean etumerkin.

Anna velvoitteelle jokin nimi

Vapaa muotoilu

Valitse valikosta (Oletuksena 'toistaiseksi'. Valitse muu, jos määräaikainen laki)

Kirjoita velvoitteen voimaantulovuosi (lukuna)

Excel välilehti 1_Velvoiteluettelo

Henkilöstökustannus – täytä keltaiset ruudut (ne, jotka tarpeen)

Monestiko vuodessa velvoite toistuu?

	Velvoite1	Velvoite2	Velvoite3
Frekvenssi per vuosi*			
Yritysten lukumäärä, joita velvoite tai sen purku koskee			
TOISTUVAT KUSTANNUKSET TAI SÄÄSTÖT (1. VUOSI JA SEN JÄLKEEN)			
Palkkaluokka	Kuukausipalkka	Toistuvat työTUNNIT (raportoi)	
Johtaja	6 500	0,00	0,00
Ylemmän tason asiantuntija, erityisasiantuntija	4 500	0,00	0,00
=> Asiantuntija (oletus)	3 600	0,00	0,00
Yleissihteeri, tallentaja, palkanlaskija	2 800	0,00	0,00
Toimistoavustaja	2 400	0,00	0,00
Muu, mikä?	?	0,00	0,00
Painotettu keskiarvopalkka		0	0
Lisättyä palkan sivukululla ja yleiskululla		0	0
Tuntipalkka		0,00	0,00
Tarkistus			
KERTALUONTOISET ERÄT (1. VUOSI) (sääntelyyn sopeutuminen)			
Palkkaluokka	Kuukausipalkka	Sopeuttamisesta vain kerran k...	
Johtaja	6 500	0,00	0,00
Ylemmän tason asiantuntija, erityisasiantuntija	4 500	0,00	0,00
=> Asiantuntija (oletus)	3 600	0,00	0,00
Yleissihteeri, tallentaja, palkanlaskija	2 800	0,00	0,00
Toimistoavustaja	2 400	0,00	0,00
Muu, mikä?	?	0,00	0,00
Painotettu keskiarvopalkka		0	0
Lisättyä palkan sivukululla ja yleiskululla		0	0
Tuntipalkka		0,00	0,00
Tarkistus			

Kuinka montaa yritystä sääntely koskee?

Kuka yrityksessä hoitaa? Kuinka monta tuntia aikaa kuluu per velvoite?

Viekö uuteen velvoitteeseen sopeutumisen työaikaa yrityksissä?

Excel välilehti 2B_Työkustannus

Tekstikenttä perustelujen ja lähdetietojen kirjaamiseksi

Kustannustietotaulukoiden jälkeen on tekstikenttä, johon kirjataan perustelut ja lähdetiedot (vrt. Arviointineuvoston lausunnot: perustelut ja lähteet oltava näkyvissä).

Kirjoita tähän perustelut ja kuinka tiedot on hankittu, lähdeviittaukset.

Muut kustannukset ja kustannukset yhteensä

A. Perustiedot, eli kohdejoukko ja frekvenssi (tiedot siirtyy välilehdeltä 2B. työ kustannus. Täydennä ja korjaa nämä tarvittaessa edell...

		Velvoite1	Velvoite2	Velvoite3
A1	Kohdejoukko (yritysten lukumäärä)	0	0	0
A2	Frekvenssi per vuosi	0	0	0

← Täyttyvät automaattisesti, kun edelliset sivut on täytetty

B. Toistuvat kustannukset tai säästöt (1. vuosi ja sen jälkeen)

Lain yritykselle aiheuttamat velvoitteet, joista suorita kustannukset

B1	Toistuvat henkilöstökustannukset tai -säästöt			
	Toistuva hlöstökustannus yht kohdeyrityksille	- €	- €	- €
B2	Muut toistuvat kustannukset velvoitteista tai säästöt velvoitteiden purusta			
	Hankintakustannukset per frekvenssi	- €	- €	- €
	Välinekustannukset per frekvenssi	- €	- €	- €
	Muut kustannukset per frekvenssi	- €	- €	- €
	Kustannukset yhteensä per yritys p.a.	- €	- €	- €
	Muut toistuvat kustannukset yht kohdeyrityksil	- €	- €	- €
B Yht	Toistuvat kustannukset yht kohdeyrityksille	- €	- €	- €

← 1. Lisää muut toistuvat kustannukset (B) euroina per yritys (jos tarpeen)

C. Kertaluonteiset kustannukset (1. vuosi)

Lain yritykselle aiheuttamat velvoitteet, joista suorita kustannukset

C1	Kertaluonteiset henkilöstökustannukset			
	Kertaluontoinen henkilöstökustannus kaikille yrityksille yhteensä	- €	- €	- €
C2	Sääntelyn yritykselle aiheuttamat muut Kertaluonteiset kustannukset			
	Hankintakustannukset	- €	- €	- €
	Välinekustannukset	- €	- €	- €
	Muut kustannukset	- €	- €	- €
	Kustannukset yhteensä per yritys	- €	- €	- €
	Kertaluonteiset muut kust. yht. kohdeyrityksille	- €	- €	- €
C Yht	Kertaluonteiset kust. yht. kohdeyrityksille	- €	- €	- €

← 2. Lisää mahdolliset kertaluonteiset kustannuserät (C) = uuden lain sopeuttamisesta koituvat kulut (jos tarpeen)

Excel välilehti 3_Muut kustannukset

Poikkeukset – kasvava tai kutistuva yritysjoukko

- Täytä VAIN, jos luotettava näkemys siitä, että yrityskehitys tulee joko kasvamaan tai kutistumaan merkittävästi seuraavan 10 vuoden aikana
- Mikäli tällainen näkemys on olemassa, täytä vuotuinen kasvuprosentti
- Muussa tapauksessa jätä tyhjäksi
- HUOM! Esim. 5 % vuosikasvu tarkoittaa noin 63 % kasvua 10 vuodessa

	Yritysjoukon kasvunopeus (%)		Yritysten lukumäärä	
	Vuodessa (täytä)	Kymmenessä vuodessa	Yrityksiä perusvuonna	Yrityksiä 10 vuoden päästä
Velvoite1	5 %	63 %	150	244
Velvoite2	0 %	0 %	0	0
Velvoite3	0 %	0 %	0	0
Velvoite4	0 %	0 %	0	0
Velvoite5	0 %	0 %	0	0

Excel välilehti 4_Poikkeukset

Yhteenvedo – Tarvittavat tiedot HE-tekstiin

Lähetä tiedot painamalla tästä!

(lähetys TEM:n sähköpostilaatikkoon)

Tavanomainen
yritysvaikutusarvio

Yksi yhdestä -
laskentaa varten

Tämä käytäntö TEM:ssä. Tarvittaessa voi lähettää muutenkin.

Yhteenvedo velvoitekohtaisesti			Kirjaa nämä hallituksen esitykseen!			Laskennallisia eriä			
Velvoite-numero	Velvoitteen nimi	Säätelyn luonne	Kuinka kauan voimassa?	Yritysten määrä (A)	Kertakustannus nykyrahassa (C)	Toistuvat kustannukset (+) / säästöt (-) nykyrahassa (B)	Kustannusten ja säästöjen kokonaissumman netto nykyarvo*	Nettonykyarvo vuositasona*	Kannustin lainvalmistelijalle
Velvoite1	Ilmoitusvelvoitteen purku FI	Kansallisen tai EU-minimin ylittävän säätelyn purkua	toistaiseksi	1 000	- €	- 137 000 €	- 1 100 000 €	- 140 000 €	Hyvä, yritysten säätelytaakka ei kasva!
Velvoite2	Rekisteröintivelvoite-FI	Kansallista tai EU-minimin ylittävää säätelyä	toistaiseksi	1 000	687 000 €	- €	730 000 €	90 000 €	Hae yrityksille säästöjä!
Velvoite3	Raportointivelvoite-EU	EU-minimisäätelyä	toistaiseksi	1 000	344 000 €	241 000 €	2 400 000 €	290 000 €	Hae yrityksille säästöjä!
Velvoite4	Tiedonantovelvoitteen purku EU	EU:n velvoittamaa säätelyn purkua	toistaiseksi	1 000	- €	- 134 000 €	- 1 100 000 €	- 140 000 €	Hyvä, yritysten säätelytaakka ei kasva!
Velvoite5	Lupamaksu-EU	EU-minimisäätelyä	toistaiseksi	1 000	- €	100 000 €	780 000 €	96 000 €	Hae yrityksille säästöjä!
Yhteensä					1 030 000 €	70 000 €	1 620 000 €	199 000 €	HAE YRITYKSILLE SÄÄSTÖJÄ!

Kustannukset per yritys

Velvoitteen nimi	Kertakustannus nykyrahassa	Toistuvat kustannukset (+) / säästöt (-) nykyrahassa vuosittain
Ilmoitusvelvoitteen purku FI	- €	- 140 €
Rekisteröintivelvoite-FI	690 €	- €
Raportointivelvoite-EU	340 €	240 €
Tiedonantovelvoitteen purku EU	- €	130 €
Lupamaksu-EU	- €	100 €
Yhteensä	1 030 €	70 €

Kustannuslisäyksen / -säästön erittely EU-säätelyn osalta ja kansallisen säätelyn osalta

	Kertakustannus nykyrahassa	Toistuvat kustannukset (+) / säästöt (-) nykyrahassa	Kustannusten ja säästöjen kokonaissumman netto nykyarvo*	Nettonykyarvo vuositasona*	Kustannus vai kustannussäästö?
EU-säätelyn kustannusvaikutus yrityksille:	344 000 €	207 000 €	2 000 000 €	250 000 €	KUSTANNUS YRITYKSILLE
Kansallisen säätelyn kustannusvaikutus yrityksille:	687 000 €	- 137 000 €	- 420 000 €	- 51 000 €	SÄÄSTÖÄ YRITYKSILLE
	Kirjaa nämä hallituksen esitykseen!				

Excel välilehti 5_Yhteenvedo, tässä näkyy tarkoituksella kuvitteellisen esimerkin lukuarvoja.

Apuvälilehti: Yritystilastot

- **Mahdollisuus hakea yritysten lukumäärätietoja mm. toimialan mukaan**

Yritykset toimialoittain muuttujina Tilastovuosi, Toimiala (TOL 2008) ja Tiedot

Tiedot vuodelta: 2016 (päivitetty tammikuu 2018)

Tämä apusivu sisältää Tilastokeskuksen toimialoittaiset yritystilastot. Niiden avulla voidaan arvioida, paljonko milläkin toimialalla on yrityksiä. Toimialaluokituksen selityksen (mm. esimerkkejä kuhunkin toimialaan kuuluvista yrityksistä) oheisesta linkistä. Lisäksi Tilastokeskuksen internet-sivuilta (linkki ohessa) voi tehdä tarkempia tilastohakuja mm. henkilöstön koon tai omistajatyypin mukaan.

[Toimialaluokitus 2008](#) [Linkki yritysten rakenne- ja tilinpäätöstietojen tietokantaan \(Tilastokeskus\)](#)

OHJE: Käytä alla olevaa **suodatintointoa** haluttujen toimialojen valitsemiseen! Suodatin sisältää myös **hakukentän**.

Toimiala	☐ Yritysten lukumäärä
0 Toimialat yhteensä	356790
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	73227
B Kaivostoiminta ja louhinta	829
C Teollisuus	20264
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	934
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	1458
F Rakentaminen	40891
G Tukku- ja vähittäiskauppa: moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	42661
H Kuljetus ja varastointi	20538
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	12042
J Informaatio ja viestintä	10156
K Rahoitus- ja vakuutus toiminta	7844
L Kiinteistöalan toiminta	27420
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	35840
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	13976

Mitä kirjaan hallituksen esitykseen?

- Yksi yhdestä -laskentaa varten hallituksen esityksestä on muun yritysvaikutusarvioinnin yhteydessä ilmettävä erityisesti seuraavat:

1. Kansallisen tai EU-minimin ylittävän sääntelyn euromääräiset suorat yritysvaikutukset

- Kustannukset tai säästöt nykyrahassa vuosittain koko yrityssectän osalta
- Lainmuutoksesta koituvat kertaluontoiset kustannukset yrityssectälle
- Vaikutusten erittely velvoitekohtaisesti – mikä kustannus koituu mistäkin velvoitteesta
- Tiivis perustelu, mistä kustannukset syntyvät ja mihin tietoihin ne pohjautuvat. Ei tarvitse esittää kaikkia laskelman osatekijöitä ja laskelman välivaiheita.
- Itse laskuri toimii tarvittaessa taustamuistiona
- HUOM. Laskelmat ovat lähtökohtaisesti aina arvioita. Epävarmuutta voi kuvata vaihteluvälein. Excel-laskurilla voi laskea vaihtoehtoisilla suuruusluokilla minimin ja maksimin vaihteluväliksi täydentämään perusoletusta.

2. Arvio EU-minimisääntelyn euromääräisistä vaikutuksista yrityksiin

Ohjeita yritysvaikutusten arviointiin ja Yksi yhdestä -periaatteen soveltamiseen

Yritysvaikutusten arviointi aloitettava mahdollisimman varhain

Lainvalmistelun prosessiopas (Finlex)

VALMISTELIJÄ VALMISTELUTIIMI

1.5 Esivalmistelun tekeminen

Valmistelutimi suunnittelee esivalmistelun. Tavoitteena on koota aineisto, jonka pohjalta voidaan päättää säädöshankkeen tarpeellisuudesta ja valmistelun toimeksiannosta. Tarvittaessa esivalmistelua varten asetetaan valmisteluain, tilataan ulkopuolisia selvityksiä tai hankitaan asiantuntija-apua, esim. keskustelujia tutkijoiden kanssa.

Valmistelutimi kokoaa ja arvioi seuraavat tiedot:

- asia koskevat aiemmat kannanotot ja ehdotukset;
- asian nykytila ja muutoksen tarve;
- kansainväliset kokemukset;
- tutkimukset ja selvitykset;
- oikeuskäytäntö;
- kirjallisuus;
- muu käytettävissä oleva tietopohja; sekä
- tarpeet lain kielen selkeyttämiseen sekä termien ja nimistön suomenkieliseen muuttamiseen.

Valmistelutimi määrittelee valmisteltavan asian pääkysymykset, keskeiset pääkysymysten ratkaisuvaihtoehdot ja tunnistaa niiden tärkeimmät vaikutukset. Kantotuksessa otetaan huomioon myös mahdollisuus käyttää muunlainen säädöksiä. Pääkysymykset, ratkaisuvaihtoehdot ja alustavat vaikutukset esivalmistelun loppuvaiheessa laaditaan hankesuunnitelma, jossa määritellään lainvalmisteluhankkeen tavoitteet, sisältö ja laajuus niin, että valmistelu voidaan antaa selkeä toimeksianto. Hankesuunnitelmassa käsitellään soveltuvin osin:

- tausta, ongelmat ja tavoitteet;
- suhdet oikeusjärjestelmään;
- alustavat ratkaisuvaihtoehdot;
- alustava arvio vaikutuksista;
- suunnitelma tietopohjan hankkimisesta ja vaikutusten arvioinnista;
- suunnitelma ulkopuolisten selvitysten ja asiantuntija-avun hankkimisesta;
- toimenpiteet lain kielen laadun varmistamiseksi; sekä
- valmistelun ja täytäntöönpanon rahoitus.

LOPPUTULOKSET:
Hankesuunnitelma
Päätös sidosryhmien kuulemisesta
Valmisteluainneisto, arviomateriaali, alustava vaikutusten arviointi tai muu selvitys

Alustava vaikutusten arviointi esivalmistelussa. Mahd. EU-tasolla.

VALMISTELUTIIMI

2.5 Ratkaisuvaihtoehdot ja vaikutusten arviointi

Valmistelutimi täydentää ja syventää esivalmistelussa tehtyä arviointia. Valmistelussa esillä olevien pääkysymysten vaihtoehtoiset ratkaisut määritellään ja niiden vaikutukset arvioidaan koottua tietopohjalla. Arviointia käytetään Ministeriön informoimiseen ensinnäkin ratkaisuvaihtoehtojen vaikutusten arvioinnista. Vaikutusten arviointi voidaan myös julkaisua varten käyttää. Vaikutusten arviointi voidaan myös julkaisua varten käyttää. Yritysvaikutusten osalta voi olla yhteydessä työ- ja elinkeinoministeriön neuvotaan yritysvaikutusarvioinnin tekemisessä.

LISÄTIETOA:

- Kiellilaki 32 §**
- Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 19–20 §**
- Ohjeet säädösehdotusten vaikutusten arvioinnista**
- Vaikutusten arviointi (Senaattori)**
- Yritysvaikutukset (Senaattori)**

Täydennetään ja syvennetään esivalmistelussa tehtyä alustavaa vaikutusten arviointia.

Aloitettava riittävän ajoissa, jotta

- Saadaan hankittua riittävä tietopohja
- Aikaa arvioida eri toteutusvaihtoehtoja ja tehdä näistä päätöksiä (valmistelijat, esimiehet, ministeriön johto)
- Sidosryhmillä lausuntokierroksella mahdollisuus tarkistaa, kommentoida, korjata ja täydentää alustavaa yritysvaikutusarviointia

Tunnistaminen ja yksilöinti

Aiheutuuko vaikutuksia yrityksiin?

Ei

Ei muita toimenpiteitä

Kyllä

Tunnista ja yksilöi HE:n kohdat, joista yrityksille välittömiä kustannussäästöjä tai kustannuslisäyksiä

Kyse kansallisesta lainsäädännöstä?

Ei

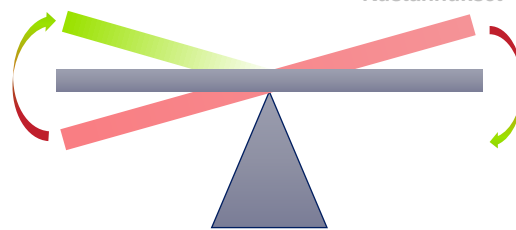
EU-direktiivin implementointi?

Kyllä

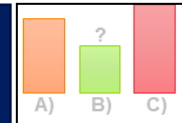
1 Laske kansallisten säännösten kustannuslisäys ja/tai -säästö

Säästöt

Kustannukset

Onko implementointiin valittu vähiten kustannuksia aiheuttava vaihtoehto?

Kyllä

Perustele valinta.

Miksi tarpeen valita vaihtoehto, josta enemmän kustannuksia kuin edullisimmasta mahdollisesta?

Perustele

Miksi vaihtoehto on vähiten kustannuksia aiheuttava?

3 Laske 'EU-minimisäntelyn' ylittävä kustannuslisäys ja/tai -säästö

2 Laske 'EU-minimisäntelyn' kustannuslisäys ja/tai -säästö

Kirjoita HE:een yritysvaikutusarvioinnin alle euromääräiset kustannusvaikutukset

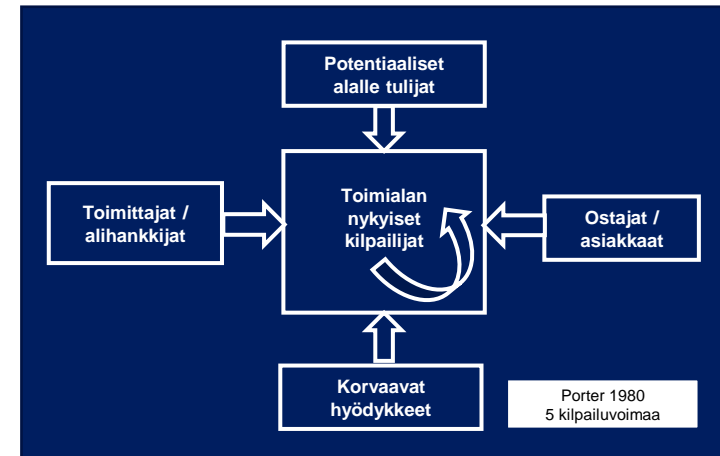
- 1) kansallisten säännösten osalta ja/tai
- 2) EU-minimisäntelyn osalta ja/tai
- 3) EU-minimisäntelyn ylittävältä osalta.

Miten arvioida lainsäädännön yritysvaikutuksia?

- Onko esityksellä vaikutuksia yrityksiin?
- Jos on, kuvaa yritysjoukko, johon vaikutukset kohdistuvat
 - Mikä toimiala?
 - Yritysten lukumäärä, joihin ehdotus vaikuttaa? Yhteenlaskettu liikevaihto?
 - Kuvaa ja tunnista erilaiset yritysjoukot (esim. kilpailijat, tavarantoimittajat, alihankkijat, asiakkaat, jälleenmyyjät)
 - Ovatko kohdeyritykset pk-yrityksiä vai suuria? (esim. liikevaihto, henkilömäärä)

Käytä toimintaympäristön sekä yritys- ja asiakasryhmien arvioinnissa apuna esim. Porterin viiden kilpailuvoiman kehikkoa, jonka avulla voi tunnistaa ja yksilöidä markkinoiden eri osapuolet ja suhteet toisiinsa

Yritysvaikutusten kustannuslajien jaottelu

Sääntelykustannukset

Lain noudattamis-
kustannukset

Rahoitus-
kustannukset

Epäsuorat
kustannukset

Vaihtoehtois-
kustannukset

Makroekonomiset
kustannukset

Yritysten
sääntelytaakka

Hallinnollinen
taakka

Taakka yrityksille velvollisuudesta
ilmoittaa tietoja, rekisteröityä, ym.
Kaikki tiedonantovelvoitteet

Aineelliset
noudattamis-
kustannukset

Täytäntöönpano-
kustannukset

Suorat
henkilöstökustannukset

Yleiskulut

Laite- ja
materiaalikustannukset

Lupa- ja valvontamaksut

Kustannukset ulkoisten
palveluiden käytöstä
(tilintarkastajat ym.)

Palkka

Palkan sivukulut

1:1 -kokeilun
laskennassa
mukana.

Hallinnon kustannukset,
toimeenpano-
kustannukset

Yksi yhdestä -
laskennassa
huomioidaan yrityksille
välittömästi aiheutuvat
kustannukset.
Laskennassa
huomioidaan vain
sääntelytaakka. Eli
kustannuksista
huomioidaan vain se
osa, joka aiheutuu
yrityksille suoraan lain
velvoitteista. Ts. jos
yritys suorittaisi
toiminnon tai osan siitä
normaalissa
liitetoiminnassaan
ilman lain velvoitetta
sitä tai osaa siitä ei
huomioitaisi
sääntelytaakkana. Eli
ns. Business as Usual
jätetään laskelmasta
pois.

Vrt. OECD (2014): "OECD Regulatory Compliance Cost Assessment Guidance" sekä OM 2007:6

Standardikustannusmalli (SCM) hallinnollisen taakan laskemiseksi

Huom. standardikustannusmallissa tarkastelussa on niin sanottu *normaalitehokas* yritys. Arviointiin tarvitaan tietoa useasta yrityksestä, jotta voidaan keskiarvoistaa koskemaan koko yritysjoukkoa. Tieto vain yhdestä yrityksestä ei riitä – viidestä (5) yrityksestä voidaan jo huomioida keskiarvoa (jos pieni hajonta) (Ks. [SCM manual](#), s. 41)

$$(kuluva\ työaika \times työn\ tuntihinta) \times (Yritysten\ lkm \times veloitteen\ frekvenssi)$$

Mitä ovat suorat ja epäsuorat kustannusvaikutukset yrityksiin?

- Yksi yhdestä -laskennassa huomioidaan vain suorat kustannusvaikutukset yrityksiin
- Mikäli epäsuoria vaikutuksia esitetään, on ne erotettava suorista
- Suoria ovat esim. välittömät lain noudattamiskustannukset ja tiedonantovelvoitteet
- **Esimerkkejä epäsuorista yritysvaikutuksista**
 - Yrityksen rahoituskustannukset (korkomenot)
 - Vaikutukset yrityksen hinnoitteluun (ml. läpihinnoittelu!)
 - Dynaamiset yritysvaikutukset (vaikutukset muihin yrityksiin kuin niihin joita sääntely koskee)
 - Transaktiokustannukset
 - Muut välilliset vaikutukset
- **HUOM! Yksi yhdestä -kokeilussa on katsottu, että laskenta koskee VAIN yrityksiä velvoittavaa sääntelyä ja siitä koituvia suorista kustannuksia.**
 - Yritysten omaehtoinen toiminta ei ole 1:1 -tarkastelun kohteena, vaikka lakimuutoksesta olisikin yritykselle tosiasiallista hyötyä (esim. julkisen sektorin tarjoama apu/neuvonta, jokin lain sisältämä optio/mahdollisuus).

Sääntelytaakan laskeminen ja Yksi yhdestä -laskenta

- **Lasketaan sääntelytaakan euromääräiset kustannusarviot :**

- yritysten hallinnollisesta taakasta (standardikustannusmalli, OM 2007:6)
- muista lainsäädännön noudattamiskustannuksista
- kaikki lain aiheuttamat kertaluontoiset ja vuosittain toistuvat kustannuserät

- **Yksi yhdestä -laskenta:**

- Vain kansallista alkuperää tai EU-minimin ylittävät velvoitteet, jotka aiheuttavat yrityksille välittömiä kustannusvaikutuksia
- Kustannukset jaksotetaan oletetulle lain voimassaoloajalle (10 vuotta)
- Lasketaan nettonykyarvo yli 10 vuoden ajanjakson perusvuoteen 2017
 - Saadaan eri ajassa olevat kustannuserät vertailukelpoisiksi
- Lasketaan vuotuinen nettonykyarvo
 - Saadaan yksi luku, joka on vuositasolla vertailukelpoinen riippumatta kustannuserien ajankohdasta ja jaksottumisesta

Yksinkertainen esimerkki nykyarvon laskemisen havainnollistamiseksi

Esimerkki kustannuslisäyksestä ja -säästöstä diskontattuna 5 %:n korkotekijällä yli 10 vuoden

Vuosi	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Kustannuslisäys	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100		
Nykyarvo	100	95	91	86	82	78	75	71	68	64	61		
Yhteensä	872												
Kustannussäästö_A			-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Nykyarvo			-91	-86	-82	-78	-75	-71	-68	-64	-61	-58	-56
Yhteensä	-791												
Kustannussäästö_B			-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110	-110
Nykyarvo			-100	-95	-91	-86	-82	-78	-75	-71	-68	-64	-61
Yhteensä	-872												

Huom. 1

100 euron vuotuinen kustannuslisäys tulee esim. 5 %:n korkotekijällä korvata 110 euron kustannussäästöllä, jos säästö alkaa rullaamaan esim. vasta 2 vuotta myöhemmin kuin lisäys.

Toinen yksinkertainen esimerkki nykyarvon laskemisen havainnollistamiseksi

Esimerkki kertaluontoisen ja toistuvan erän suhteesta diskontattuna 5 %:n korkotekijällä yli 10 vuoden

Vuosi	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Yhteensä
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Kustannuslisäys	1000											1000
Nykyarvo	1000											1000
Yhteensä	1000											1000
Kustannussäästö_A	0	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-100	-1000
Nykyarvo	0	-95	-91	-86	-82	-78	-75	-71	-68	-64	-61	-772
Yhteensä	-772											-433

Huom 2

Kertaluontoista 1000 euron kustannusta ei riitä korvaamaan 100 euron toistuva säästö seuraavan 10 vuoden aikana. -> etsittävä lisää säästöjä

Huom. myös muut tekijät normaalissa yritysvaikutusarvioinnissa (OM 2007:6)

- **Kilpailu:** estääkö, rajoittaako tai vääristääkö ehdotus kilpailua yritysten välillä?
 - Mikäli uudistus estää tai vääristää kilpailua, tulee arvioida, onko olemassa kilpailua vähemmän rajoittavaa toteuttamisvaihtoehtoa
- **Markkinoillepääsy**
 - rajoittajina esim: yksinoikeudet, kiintiöt, toimilupakäytännöt ja yrityksiä koskevat vaatimukset
- **Yrittäjyys:** Kannustaako HE yrittäjyyteen vai hankaloittaa sitä?
- **Kasvuedellytykset?**
- **Investointihalukkuus?**
- **Tutkimus- ja kehitystoiminta?**
- **Kansainväliseen kilpailukyky?**

Myös nämä arvioitava yritysvaikutusarvioinnissa, mutta Yksi yhdestä -periaatteen soveltaminen keskittyy edellä mainitusti suoriin kustannusvaikutuksiin

Mistä tietoa yritysvaikutusarviointien pohjaksi?

- **Edellä mainittujen seikkojen selvittämiseksi hyödynnä esimerkiksi seuraavia:**
 - Toimialaviranomaiset, virastot
 - Yritykset (suorat yhteydet, kyselytutkimukset, huom. lainvalmisteluun käytettävissä oleva aika ja raha)
 - Toimialaliitot ja -yhdistykset (EK, Suomen yrittäjät, Toimialayhdistykset...)
 - Tilastotietokannat (Tilastokeskus, Tulli (Uljas), jne.)
 - Aiemmat selvitykset, tutkimukset ja lakihankkeet
 - Ks. esim. <http://tem.fi/hallinnollisen-taakan-selvitykset>
 - Kansainväliset esimerkit

Lainvalmistelijan tehtävälista euromääräisten sääntelykustannusten yksilöimiseksi ja arvioimiseksi

- ✓ Ota jo lakihankkeen alussa puheeksi tarvittavat vaikutusarviot ja mahdollinen rahoitustarve tietojen hankkimista varten
- ✓ Tarkista vaikutusarviointiohjeista miten taloudellisten vaikutusten arviointi tulee jäsentää eri otsikoiden alle
- ✓ Tunnista kohteena oleva yritysjoukko ja arvioi sen koko
- ✓ Kirjoita auki, miten yritysten kannalta toimitaan nyt ja mikä muuttuu ehdotuksen toteutuessa
- ✓ Etsi tilasto- ja tutkimustietoa; hyödynnä Tilastokeskusta, toimialavirastoja, toimialajärjestöjä, ulkom. viranomaisia, jne.
- ✓ Tee määrällistä arviointia ja lisää numeerista tietoa niin paljon kuin mahdollista, hyödynnä Excel-laskuria
- ✓ Huomioi laskelman lopputuloksen epävarmuus/-tarkkuus
 - ✓ *Epävarmuutta voi kuvata eri tavoin, esim. käyttämällä vaihteluvälejä tai tuomalla esiin ristiriitaisia arvioita*
 - Käytä apuna Excel-laskuria – voit laskea vaihteluvälejä laittamalla eri arvoja johonkin tietokenttään
 - Esim. Kohdejoukko (vähintään, perusoletus, enintään) -> kirjaa lopputuloksen vaihteluväli
 - Esim. Veloitteen suorittamisaika (vähintään, perusoletus, enintään) -> kirjaa lopputuloksen vaihteluväli
 - Jne.
 - ja HAA! (Hanki Apua Arviointiin)

Miksi kiinnittää huomiota säädösehdotusten yritysvaikutuksiin? Miksi laskea euromääräisiä arvioita?

- Tarkoituksenmukainen sääntely on välttämätöntä toimivan yhteiskunnan ja kansantalouden turvaamiseksi.
- **Mutta sääntelystä yrityksille aiheutuvat kustannukset voivat heikentää tuottavuutta, kilpailukykyä ja työllisyyttä.**
(Investointien kasvu, tuotannon kasvu, työvoiman tuottavuus. Esim. Honkatukia & Rauhanen 2011 sekä Tang & Verweij 2004)
- Tärkeää sujuvoittaa sääntelyä korvaamalla tarpeettoman raskaita menettelyitä kevyemmällä
- Arvioimalla euromääräiset vaikutukset nähdään sääntelytaakan taso ja kehityssuunta
- Kun eurot ovat näkyvissä, nähdään, onko tarpeita ryhtyä toimenpiteisiin taakan keventämiseksi

Yksi yhdestä -periaatteen kokeilu

(One-in, One-out -kokeilu, TEM, 2017)

- Hallitus linjasi strategiaistunnossaan 22.8.2016, että TEM:ssä ja MMM:ssä kokeillaan ns. **Yksi yhdestä** -periaatetta vuonna 2017
 - Norminpurkua koskeva mittaristo, jonka luominen sisältyy hallituksen ”Sujuvoitetaan säädöksiä” -kärkihankkeeseen
 - Yksi yhdestä -periaatteen soveltaminen tarkoittaa, että lakiehdotuksen sisältämät, yrityksiin kohdistuvat välittömät sääntelykustannusten lisäykset tulee korvata vastaavan suuruisella sääntelykustannusten vähentämisellä toisessa yhteydessä (Vrt. UK, Saksa, Kanada)
- Sovellettiin TEM:ssä kaikkiin HE:iin vuonna 2017 – taakkaa kevennettiin
 - Rajautuu kansallisten säädösehdotusten välittömiin yritysvaikutuksiin.
 - TEM:ssä yhteenlaskettuna kustannussäästö n. 150teur.
 - Kokeiluhankkeen yhteydessä kehitetty Excel-laskuri soveltuu myös yleisesti yritysvaikutusten arviointiin.
- Lainsäädännön arviointineuvosto arvioi kokeilun kokemukset alkuvuodesta 2018 → 1:1 -kokeilun jatko?

Lisätietoja laskurin kehittäjiltä

- **Henrikki Oravainen**
 - henrikki.oravainen@tem.fi, 029 50 47133
- **Erno Mähönen**
 - erno.mahonen@tem.fi, 029 50 47066

Työ- ja elinkeinoministeriö
Säätelyn kehittäminen